

Petko Vojnić Purčar

KULT KORNJAČE

Jeste li vidjeli nekad kako bujica, crna i siva, široko iz kanalizacije kulja, u kovitlacima, u rijeku, ili, pak, u samo more? Ako niste – skoknite do izlaza te podzemne velike cijevi u svojoj varoši, kako velimo u Vojvodini, ili, u svome gradu – kako se kaže, valjda, ne baš u cijelome svijetu?

Prizor se posve dobro može usporediti s kovitlacima opasnih vjetrova koji se rađaju iznad Atlantika, a, ponekad, i poviše Pacifika. Posljedice tih oluja su strašne. Poražavajuće. Obično dva milijuna ljudi bježi pred opasnosti, poput zečeva. Koji, osim onoga hollywoodskoga, zna se, boje se svega i svačega.

Već samo ime vjetra – IVAN STRAŠNI – ulijeva strah u kosti svakom normalnom čovjeku i svakoj domaćoj bespomoćnoj živini – glupim kokicama, na primjer. Koje ostaju na "bojnom polju" preplašene iščekujući sigurnu smrt. Za njih je, tada, i smak svijeta neminovno. Ni Biblija nije zaobišla tu temu – smaka svijeta. Dovoljno uvjerljivo da te prozmu ledeni srsi i da ti se digne jedina vlas na glavi. Ako je imaš.

Jeste li znali da postoje velike morske kornjače i omanje hitre rječne? Ako ste to znali onda se obraćamo vama.

Ostali koji to nisu znali ne moraju dalje čitati ovaj tekst, jer im neće biti tako uzbudljiv i, možda, dramatičan. O čemu se radi?

II

Mi smo poklonici kulta kornjača. Da, sada, u 21. stoljeću. Nemojte se čuditi.

Sjetite se samo staroga Egipta, doba kada su se ljudi divili i klanjali biku, kultu bika, i taj kult održavali punih deset tisuća godina. I toliko su opstali odupirući se uspješno svim svakodnevnim i inim nevoljama i kataklizmama. Ta, stare Helene, zar ne, zvali su svojom neodraslom, ali talentiranom, djecom. Što hoćete više?

Imamo morskou kornjaču isklesanu u tvrdom drvetu i malu, skromnu, rječnu kornjaču, obloženu mozaikom od šljunka koji smo pažljivo sakupili iz rijeke. Brojimo stotinu i jednog člana. Ne borimo se za političku moć i vlast. Želimo samo da nas ostali ljudi, i zločesta djeca, naravno, ostave na miru. U našoj ljubavi prema Velikoj Majci Kornjači, onoj iz mora, i, Maloj Kornjači, iz rijeke. Kojega mora? vi se pitate. Koje rijeke? E, to je samo naša tajna i znademo je samo nas stotinu i jedan i nitko više na cijelome svijetu.

Svake godine biramo svoga predsjednika Društva kulta kornjače i ne svadimo se. Dapače. Dosta nam je teško izabrati novoga vođu, jer na njega samoga pada cijela organizacija posla, nabavka sendviča i čaja, primjerice. Sam predsjednik mora naći sponzora da pokrijemo naše rashode. Do sada smo imali sreće.

"Jovo, daj, čovjeku, onu kutiju čaja što smo je otpisali prošle godine. Salame? Salame vam ne možemo dati. Obratite se drugoj firmi!"

"Damire! Jesi li ti gluhi? Bokca ti poljubim! Zar si ti protiv organizacije ljubitelja životinja? Bezdušniče! Daj im, odmah, pet pari kobasica i neke idu s milim Bogom. Samo me prekidaju u poslu! Damire!"

I tako su nas ravnatelji posljednje dvije firme, kojima smo se obratili za skromnu pomoć, svrstali među ljubitelje životinja. To nam ne smeta.

Ne objašnjavamo im u čemu se sastoji snaga i uvjerljivost našega kulta, jer su ljudi u velikom poslu i zahvalni smo im što su nam izašli u susret. Samo, moramo dobro paziti, obratiti pozornost, da im se drugi put ne javimo za pomoć, jer su, obično, tada, nervozni, i, jednostavno, izbace nas van iz svojih ureda! Nenametljivost i strpljivost su također u programu našeg Društva.

III

Danas je naš veliki dan. Mogli bismo ga slobodno obilježiti velikim slovom D!

O čemu se radi?

O prijemu novih članova. Nemamo natječaj. Nemamo stroga pravila prijema. Ali smo oprezni. Ipak.

Javilo nam se najviše kandidata iz našeg grada. Donijeli su sa sobom male akvarije u kojima živahno plivaju sićušne kornjače. To nam se dopalo, barem većini od nas.

Ali, kao obično, predajnik se uzjogunio, ta, ipak, on nam je šef i njegova riječ se poštuje.

"Ovo je potpuni debakl! – kaže naš predsjednik u drugoj prostoriji u koju smo se povukli da se posavjetujemo – Moramo ih sve odbiti. Ako želimo da se naše Društvo ne razvodni. Sve."

Ja se jedini suprotstavim predsjedniku.

"Meni se sviđa onaj stariji gospodin što hrani svoju kornjaču pomijama. Njega bismo, možda, mogli primiti?"

Predsjednik Društva se zarumeni i prosikta.

"Jesi li ti normalan? Kornjača nije svinja! Tko je još čuo da se kornjača hrani pomijama?"

Ja sam čuo i to vidio. U djetinjstvu. Ali se nisam usudio reći. Svi bijasmo rođeni u gradu. Za razliku od ostalih, ja sam i ljeti, i zimi, često odlazio teti na selo, ukraj jezera, i dobro se sjećam da je teta govorila stojeći nad buretom s pomijama:

"Lipo raste. Baš lipo."

I ja istegnuh vrat da vidim što to lijepo raste i na moje čuđenje ugledah poveću kornjaču kako izranja iz pomija i oblizuje se tvrdim jezikom. Teta je, čak, i izvadi iz te guste smjese i pomilova po vrhu glave koja je oprezno izvirivala ispod šarena oklopa.

"Kornjača!" – viknuh i to ponovi i tetin najmlađi sin, koji je tu scenu sigurno imao prilike vidjeti i ranije.

Naš predsjednik Društva popravi kravatu i učini mi se da se podigao na vrhove prstiju. Osmotri cipele, sat na ruci i žurno iskorači u malu dvoranu gdje su sjedili, ili stajali, naši kandidati.

"Dame i gospodo, dužnost mi je da vas obavijestim kako, ovog puta, nitko od vas nije zadovoljio. Naredni prijem članova je za godinu dana. Do viđenja."

Prva reakcija okupljenih bijaše razumljiva i normalna. Većina njih se pomirila sa odlukom komisije i predsjednika, ali, onaj, što nam se činio slabašan i što je hranio svoju kornjaču pomijama, razljutio se i pobunio. Još jedan mlađi kandidat stao je na njegovu stranu.

"Moja kornjača, zar, nije dobra za vaše Društvo?"

"Ne odnosi se to na vašu kornjaču..." – pokušao ga je predsjednik Društva smiriti i urazumiti, ali, ovaj, zamahne štapom i opali ga veoma bolno po desnom ramenu.

"Smirite se, pobogu!" – zavapi naš predsjednik, a mi ostali pobjegosmo u susjednu prostoriju. Naslonismo se uplašeno na vrata, i čuli smo još dva-tri puta kako ga predsjednik bezuspješno stišava.

Za kratko, nastane opasna tišina. Usudih se otškrinuti vrata. Ugledam našeg predsjednika kako se skupio u kutu i tiho ječi od boli držeći se za rame. Kada podigne glavu prema meni ugledah mu veliku plavu šljivu ispod oka. Izmlatili su ga baš dobro. Mala dvorana bijaše posve pusta. Kandidatima ni traga ni glasa.

IV

Upravo danas slavimo deset godina svoga postojanja i prilježnog rada. Primili smo pet novih članova, ali smo i izgubili njih dvadesetak. Osipamo se.

Predsjednik Društva se uvrijedio što mu nismo pomogli kada se hrvao s onom dvojicom; onim s opasnim štapom, i onim, mlađim, s golemim šakama; mi ga razumijemo i sažaljevamo. Mene izaberu da ga privremeno zamjenjujem. Nevoljno sam pristao. Ne zato što se bojim posla, već zato što pomažem nećaku na privatnoj benzinskoj pumpi. Kupio je novu kompjutersku blagajnu i nikako da savlada njezin program. Učim ga, pokazujem mu, strpljiv sam, ali ne ide, pa ne ide. Razumije se u trgovinu, vrste benzina i dizela, ali mu elektronika ne ide nikako od ruke. A i ne plaća me bog-zna-koliko. Uostalom, kao ni druge svoje uposlenike. Nemam srca da se pobunim i da ga napustim. Nikada nisam imao jaku volju.

I supruga se buni što toliko vremena i energije trošim na Društvo i nećaka koji me, očigledno, iskorištava. I djeca, hvala Bogu, imam ih troje, zamjeraju mi što me slabo viđaju kod kuće. Često viču da i oni hoće da budu članovi Društva ne shvaćajući da to mogu biti samo odrasli i zreli ljudi. Zatim, žele uporno da sa mnom idu na benzinsku pumpu, da me gledaju i da mi pomažu. Jednom sam im popustio.

Zbog njihove nespretnosti nekoliko litara benzina se prosulo po asfaltu, a otvorili su i desetak plastičnih boca s uljem za kočnice. Kada je to vidio nećak, skoro mu je srce otkazalo. Sjeo je na platnenu stolicu i počeo se gušiti. Kasnije, puno mjeseci kasnije, spočitnuo mi je što je zbog moje djece dobio kroničnu astmu. Lupanje srca. I još nešto veoma opasno, ali se to mora reći na latinskom jeziku. Užas. I djeca ti, zar ne, mogu doći glave!

Uskoro, nećak savlada program nove blagajne. Bijah, konačno, slobodan.

V

Proslava desetogodišnjice rada Društva kulta kornjače prođe u najboljem redu. Za svaku pohvalu.

Okupilo se preostalih pedesetak članova Društva, pripremio sam obilatu zakusku, dovedoh i svoju suprugu i troje djece što nije bilo po protokolu, ali mi kolege i kolegice nisu zamjerali. Dapače, pohvale moje izlaganje i suzdržano, kiselo, nasmiju se mojoj supruzi i našoj živahnoj djeci koja su stalno prstima dirala Malu Kornjaču na zaprepaštenje prisutnih. Ja sam ih radi toga više puta povukao svakoga za uho, a kada ni to nije pomoglo, supruga ih je izvela u dvorište i namlatila.

"Batina je iz raja izašla", podsmijavao mi se revnostan član Društva, Ozren. "Vi to baš bukvalno shvaćate!"

I izdignute glave, pun prezrenja prema takvoj vrsti odgoja, Ozren demonstrativno napusti proslavu. Djeca baš mogu da te slude i osramote. O, zašto sam ih uopće doveo!

Zatim ih je moja domišljata supruga izvela iz zgrade pokazujući mi pogledom da ćemo se kasnije naći kod kuće. Djeci je možda obećala odvesti ih u obližnju slastičarnu. Ne znam. Ona su veselo napustila prostorije. A trebalo bi da plaču. Ipak.

Otvorismo i pjenušac "Fruškogorski biser". Raspoloženje se vidno popravi.

"Govor!" – vikne netko iz dvorane – "Govor!"

Pa, već sam održao govor maloprije. Mučio sam se s njim dva dana, uglađivao ga, bogatio značenjima. Što, opet, hoće?

"... poneke stare civilizacije" – otpočeh spontano – "trajale su tisućama godina sa svojim kultovima... a mi, danas, i sa ovih deset godina rada i odricanja... možemo... da... možemo biti samo ponosni...!"

"Bravo! Bravo!" – zaori se dvoranom.

U tom času svima nam se učinilo da je prošlo već tisuću godina od postojanja našeg Društva, i da smo i mi to tisućljeće skupa s našim Društvom proživjeli.